

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Caput Primum. De electione Prioris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

TERTIA PARS,
QUÆ CONTINET EXPLICA-
TIONEM OMNIUM CAPI-
TVM REGVLÆ ALBERTI, VSQVE
AD EXHORTATIONES.

CAPUT PRIMUM.

De electione Prioris.

TEXTVS.

ILLVD in primis statuimus, ut unum ex vobis habeatis Priorem, qui ex unanimitate omni-
umque assensu, vel maioris & sanioris partis, ad hoc officium eligatur: cui obedientiam
promittat quilibet aliorum, & promissam studeat operis veritate servare, cum castitate,
& abdicacione proprietatis.

GLOSSA I.

De elec-
tion. Pri-
ori 2. p.
statuor-
um Car-
thuf. 1. 2.
De elect.
Generalis
& obli-
entia ei
prestan-
da, ac de
professio-
ne trium
votorum
agit Reg.
B. Francis
1. 1. & 8.
De obli-
& pau-
per. Reg.
Solut. 7.
sup 3.
constitu-
tionum c. 1.
De obed.
item, ca-
stitate &
pauper.
Reg. mo-
nachorum
ex scriptis
D. Hier.
tractata,
cap. 1. 3.
& 4.
Regul.
Mona-
chorum
D. Hier.
ad scripta
cap. 2. &
3. & 9.
Vitam
Eremiti-
cam SS.
Partes
commen-
dant, &
magnis
extollant
laudibus.
Non ca-
ret mul-
tis incom-
modis &
periculis.

CAPIT hoc duas continet partes: prima de
Priore habendo, & de modo in ejus electio-
ne servando: secunda verò de obedientia ei pro-
mittenda, & de alijs votis, ex quibus professio re-
gularis constat, breviter tractat.
Circa primam hujus Capituli partem in primis
annotare oportet, olim apud nostri Ordinis pro-
fessores Anachoreticum institutum multorum
annorum spatio usque ad Aymerici Antiocheni
cap. 1. 3. Patriarchæ tempora floruisse: ut constat ex iis,
& 4. &
Regul.
Mona-
chorum
D. Hier.
ad scripta
cap. 2. &
3. & 9.
Vitam
Eremiti-
cam SS.
Partes
commen-
dant, &
magnis
extollant
laudibus.
Non ca-
ret mul-
tis incom-
modis &
periculis.

choreticæ incommoda & pericula D. Basilii in
regulis suis, quasi 7. enumeravit.
Qua in re utriusque vitæ oculatum testem Ab-
batem illum Joannem producimus, quem Cassia-
nus Coll. 9. Cap. 3. triginta annos in cenobij con-
gregacione, deinde alios viginti in solitudine egre-
ses utrosque verò summa sanctitate ac perfectione
ac demum in illa ætate provecta ad priorem vitæ
communitatem se se ultro tenuisse commemorat.
Et, ut omittam alia, quæ Basilii ubi sup. & hic Jo-
annes apud Cassianum de solitaria vitæ pericu-
lis docent, hoc unum adjiciam; quòd in hac as-
dua nostræ vitæ super terram militia, ac incessabili
pugna, & quidem de tanta re, quanta est vita æter-
na, nihil periculosius esse potest (ut Bernardus
serm. 3. circumcisions ait) quam solum lucrare velles,
nihil verò tutius, quam multorum unâ pugnan-
tium manibus adjuvari.
Confirmant hoc multorum solitariè degentium
tristes exitus, qui cum multis annos in solitudine,
jejunijs, vigilijs, ac summo viæ rigore peregerint,
tandem à callido & versuto hoste decepti, miserè
perierunt. Nec opus est hic amplius in describen-
dis cœnobialis vitæ emolumentis, ac solitariae pe-
riculis detegendis immorari: quia de hoc (favente
DEO) in Tractatu de professione monastica latiore
sermone instituemus. Sufficiat nunc lectori no-
visse, solitariam istam vitam sociali in perfectione,
ac puritate eminere: hanc verò securitate, jucundi-
tate, facultate, ac alijs perfectionis fructibus solita-
riam vincere. Aymericus igitur his & alijs vitæ com-
munis utilitatibus accensus, Fratres nostros ex
anachoretarum vivendi norma ad cœnobiale
institutum redegit, ita tamen, quòd Eremiticam
vitam ad formam communem redactam, (ut
nunc est apud Camandulenses; strictiorem tamen,
quam apud Carthusianos) servarent. Et sic ab eo
prudenter illa strictissima nostrorum Anachoretis
fuit temperata, & ad mitiorem, verèque commo-
dio.

A qui-
bus im-
munitis
vita cœ-
nobialis.
Compa-
ratio in-
ter vitam
solita-
riam &
cœno-
bialem.

Thom. à Jesu Oper. Tom. I

...a IESU
... Spirit.
... II
... VIII
... 2. 6

diorem Ecemitarum vitam, ut in Regula Alberti depingitur, revocata.

Quando Hoc igitur tempore postquam Aymericus Carmeli-meli Anachoretas sub præd'cto vivendi modo te ex A. cogit, statim Bertholdum ejusdem Aymerici con-nacho- sanguineum eis præposuit, & Latinorum more, reica ad Priorem nuncupavit. Olim namque etiam omnibus cano- Fratibus unus præfesset, qui Abba Syriacâ linguâ, bialem & Latinâ Pater dicebatur; voluit tamen, Fratres vitam nostros, qui jam more Latinæ Ecclesiæ monachorum in comunitate debebant, etiam hanc Latinæ Ecclesiæ consuetudinem tenentes, Prælatos transfe- riant. Quando Priorem nomine nuncupatos habere. Quare Bertholdum hunc ob prædictam rationem primum superior Priorem Generalem Ordinis monumenta recen- ceperit. sent.

Ex quo factum fuit, quòd, cum Fratres novum vivendi modum ab Aymerico traditum libenter as- sumerent, novam sibi vivendi regulam fore ne- cessariam conspicientes, (neque enim Regula Jo- annis Patriarchæ ab eis jam pridem suscepta tunc eis sufficere poterat, cum anachoreticæ vitæ insti- tutum, de quo ipsa ferebatur, jam esset extin- ctum,) Albertum Patriarcham adierunt, ut sibi jux- ta novum vitæ propositam novam vivendi nor- mam traderet. Quod satis indicant illa priora Al- berti in Regula verba: *Multifariam multisque modis Sancti Patres instituerunt, qualiter quisque in quocun- que ordine sit, &c. vivere debeat. Verum, quia requiri- tis à nobis, ut juxta propositum vestrum, tradamus vo- bis vitæ formulam, quam tenere in posterum debeatis, &c.* Propositum igitur, de quo fit hæc mentio, non est aliud, quàm illud, quod Majores nostri habue- runt vivendi in Comunitate secundum formu- lam ab Aymerico descriptam: & juxta hoc sibi dati Regulam postularunt, quam Albertus tunc Hierosolymitanæ Ecclesiæ Patriarcha suo jure & po- testate tradidit: in qua inter cetera statuta *Cap. pri- mum* & potissimum fuit de electione Prioris, & de modo in professione servando. Et ideo ab electio- ne Prioris Albertus hanc Regulæ dedit initium di- cens: *Illud in primis statimus, ut unum ex vobis habeatis Priorem, qui ex unanimi omniumque assensu, vel majoris & junioris partis, ad hoc officium eligatur.*

Circa illa verò priora verba, *unum ex vobis ha- beatis Priorem*, forsitan aliquis hic hæsitare poterit, de quo Priore, an de Generali, vel Conventuali il- la accipienda sint? Cujus dubitationis solutio faci- lis est ex his, quæ Ordinis historię repetunt. Om- nes enim affirmant (ut videre est apud Paleonydo- rum, libro 3. Cap. 1. & in Speculo Ordinis, & nos nu- per attingebamus) Bertholdum fuisse primum Præ- positum, sive Priorem Generalem, cui Brocardus in Generalis ministerio successit. Hic ab Alberto Regulam hanc poposcit: & hunc in Regulæ in- itio & sine Alberto alloquitur; & Priorem appella- tur. Quare cum hic tunc esset Generalis Prior, & Regula mentionem faciat, de Priore eligendo, fit, ut de Generali sit intelligenda. Quod ex eo con- firmari potest, quia tunc licet plura essent, in Syria, & fortè per totam Ægyptum dispersa monaste- ria, Prior tamen Conventualis montis Carmeli simul erat omnium Generalis; sicut nunc contingit in pluribus monachalibus, ubi Prior certæ ac peculiaris domus simul ut Generalis toti Ordini præsidet; quamvis non incongruè secundò inter- pretari possimus prædicta verba, tam de electio- ne Prioris Generalis, quàm Conventualis, cum utriusque possint commodè adaptari,

Ex quo fit, ea omnia, quæ in Regula nostra de Priore absolute proferuntur, tam ad Priorem Ge- neralem, quàm ad Conventuales spectare, dum- modo singulari singulis debet accommodari: ita, ut ea, quæ ad monasterij administrationem re- ducuntur, ad Priorem Conventuales referantur: illa verò, quæ ad totius Ordinis regimen spectant, ut sunt, domos recipere, & similia, Generali Priori convenire omnino asserendum sit.

Secundo circa illud verbum, *Unum ex vobis, &c.* locus erat examinandi, qualis regendi forma in Religionibus commodior sit; an Monarchia, quæ ad unius principatum & dominationem re- ducitur, solaque unius nititur voluntate & impe- rio: an Aristocratia, in qua sceptrum optimates te- nent; vel forsitan Democratia, quæ à totius populi, sive Communitatis suffragijs, tanquam à potissi- mo principio dimanat? At quia nos breviter hæc commentarij; ea, quæ utiliora, & selectiora sunt, tradere festinamus: omisissis alijs, quæ hinc inde adducta longiorem hanc tractationem redderent: id primum in hoc dubio absque controver- sia ex omnium fere Philosophorum sententia con- stituo: ex natura rei, seculis alijs circumstantijs (de quibus infra,) Monarchiam omnes alias regendi species antecellere. Probat id inter alios doctissi- me Angelicus Doctor, opusculo de Regimine Prin- cipum lib. 1. Cap. 3.

Secundum est, (idque ut certum multi gravissi- mi authores tradidit) quòd hominum fragilitate inspecta (sumus enim omnes natura nostra in vicia proni, estque humana conditio majoribus quotidie corruptelis infecta,) utilius est & con- venientius imperium ex Monarchia & Aristocratia mixtum: ita Dlyus Thom. 1. 2. questione 95. art. 4. & ibi omnes ejus Expositores. Tradit quoque id ipsum ex sua & aliorum sententia Bellarminus, Tomo 1. tractatu de Romano Pontifice, statim post initium. Hæc autem mixta regendi forma tunc consurgit, cum unus qui aliorum existit Princeps, sive Prælatas, de eorum consilio decisivo univer- sa moderatur. Dixi, decisivo. Nam si aliorum suffra- gia tantum sint consultiva, potius Monarchia, quàm Aristocratia speciem retinet: utonitur enim omnes Principes, qui Monarchia impetio suum tur, multorum consilio, & prudentia. Et quia isto- rum consensus necessarius non est requisitus, ideo absolute Principes & Monarchia dicuntur.

Nostræ verò Religionis gubernandi forma magis ad Aristocratiam accedit, sive (ut verius di- cam) ad Monarchiam mixtam. In ea enim Gene- ralis, ex sententia & consensu Definitorum, omnia graviora disponit, gubernat, & præcipit: quamvis hodie Generalis autoritas non sine rationabili causa fuerit amplius extensa, Definitorumque co- arctata: ita ut non nisi in gravissimis rationibusque casibus, eorum consensus requiratur. Hujusmodi autem regendi formulam, nostris temporibus, Re- ligionibus bene institutis maximè convenire, pul- chre ostendit Navarrus, in cap. Nullam 18. que- stione 2. numero 10. & præcipue numero 15. cujus verba libuit hic referre: Concedimus (inquit) ab- solute quidem & simpliciter optimam regendi speciem esse Monarchiam, qua Reges utuntur, in qua unus solus gubernat, secundum Aristotelem receptum à D. Thom. libro 1. de regimine Principum capitulo 3. 4. & 5. licet soleat in Tyrannidem dege- nerare, quæ est pessima species mali regiminis se- cundum eisdem. Concedimus item, Patrem no- strum Augustinum per suam regulam significat-

se, quod Democ esse id, modum quom sub divi gustine & Mo dica in qu inlit Et, q signat p. 4. P. fra fl valde la tra mor Prio Qua à no T. hatio men fuer for, jure Cap. ba pro bet ma vit. cor gul se Po à F ga no m fo Vid. An- tonij à Spiritu S. directo- rij Regu- lar. part. 2. Tract. 3. dist. 6. scilicet. num. 258

se, quod potius Monarchia, quam Aristocrata, vel Democratia in suo Ordine servaretur, veriusque esse id, quod antea diximus, nempe, sanctius commodiusque monasteria gubernari per unum, quam per multos, si Prælati essent Augustini, & subditi Possidonij. At quia Prælati longe ab Augustino, & subditi à Possidonio degeneraverunt, & Monarchia absolutas omnium fere non mendicantium in tyrannidem degeneraverunt: ideo in quamplurimis Religionibus loco Monarchiæ instituta est Aristocrata, aut certe Monarchia stricta, quæ unus de consensu multorum ad idem designatorum gubernat. Hæc Navarrus, ubi supra.

Præterea hujus regiminis, quod nunc in nostra floret Religione, vestigia quædam, etsi non valde expressa, adumbrata tamen in nostra Regula traduntur. Nam Cap. 2. & 3. statuitur, ut in domorum receptione, & cellarum assignatione Prior Fratrum consensum requirat, & sequatur. Quæ verba de Priore Generali intelligi, jam supra à nobis probatum manet.

Tertio circa prædicta verba, Unum ex vobis habitum Priorem, observandum est, nostræ Regulæ mentem fuisse, ut ille, qui in Priore eligendus fuerit, sit ex nostris, & Regulæ primitivæ professor, ut constat ex illis verbis, Ex vobis. Quod etiam jure Canonico cautum esse video, ut constat ex Cap. nullus de electione in 6. ubi decernitur, in Abbatem non debere eligi nisi illum, qui expressè professus sit Regulam eorum, quibus præesse debet. Quod novissimè Sessione 25. cap. 22. de reformatione Regular. Concil. Tridentinum approbavit. Confidimus (inquit) Romanum Pontificem curaturum, ut his, qui suos conventus habent, Regulares personæ ejusdem Ordinis expressè professæ præficiantur. Quibus juribus adducti Romani Pontifices, Gregorius XIII. Sixtus V. & Clemens VIII. à Prælati Fratrum nostrorum, qui Regulam mitigatam observant, & eorum jurisdictione omnino nos separati, & ex ipsi D. scilicet ac Regulæ primitivæ professoribus Generale in nova hac Reformatione assumi, sanxerunt.

Qui ex una nisi, omniumque assensu, vel majoris ac sanioris partis, ad hoc officium eligatur. His verbis brevis formula in electione Prioris Generalis servanda, à Regula describitur, statuendo, electionem fieri debere ex consensu omnium Fratrum, vel majoris, & sanioris partis. Circa hoc, illud scire oportet, Capitulum generale, quod nunc in usu est apud omnes fere Religiones, olim non viguit.

sed mortuo Priore Generali, qui per totius vitæ spatium perdurabat, alter à majori parte omnium Religiosorum eligebatur. Nunc tamen, sicut in alijs Religiosorum congregationibus, à majori parte capituli Generalis, ut jura & canonice sanctiones disponunt, nominatur, qui tantum in Ordine per sexennium durat, ut in Bolla Sanctissimi Domini nostri Clementis Papæ VIII. decernitur. De forma autem in electione (juxta Concilij Tridentini. decretum) servanda, non est hic disserendi proprius locus: videndi sunt Summi verba, electio.

Cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promissam student operis veritate servare, cum castitate, & abdicacione proprietatis.

Hæc est secunda hujus Capituli pars, in qua de Dehis professione & ejus forma agitur, statuendo, ut voti omnes, dum proficiuntur, Priori Generali obedientiam cum castitate, & abdicacione proprietatis egregie expressè promittant. Et quamvis ad stabilitatem dilecti in professionis sufficiat, ut quis tantum obedientiam suis in Re-promittat, aut conversionem vitæ, aut Regulam gul, Com-absolute, nec requiratur ad ejus solemnitatem, mentar. quod exprimitur paupertas, vel castitas: imò nec supra la- obediencia, ut latius in Tractatu de professione dice- mus: olim tamen hæc veritas non erat ita con- Francis- stans, & recepta, ut nunc est apud Autores. Quare Joann. à JESU MARIA part. 2. disciplina Monastica cap. 5. 6. & 7. Et Emmanuel à JESU MARIA part. 1. & tribus votis, quæ fundamenta sunt, in quibus rotus Religioni a edificium superstruitur, suscipienda à nobis esset, nisi de his nos alibi longam & peculiarem disputationem suscepuros speraremus.

Cap. de electio- ne in 6.

Vid. Antonij à Spiritu S. directo- rij Regu- lar. part. 2. Traç. 3. disp. 6. scilicet. 2. nam. 258

De Jesu

Spiritu S. II. VIII. 2. 6.

Carmeli, live disci- plina Re- gulæ Car- melit. dis- cursu 55. & 21. sub- seq. live à pag. 203. 45. que ad p. 630.

De consil.
à Fratri-
bus exspe-
ctando
Basilus in
brevior.
Reg. 48.
& optime
Bened. c. 5
sua Regu-
la. statuta
Caribus.
2. p. ca. 4. dire.
& regula
Mona-
chorum
c. 7.

CAPUT SECUNDUM.

De Receptione locorum.

TEXTVS.

Loca autem habere poteritis in eremis, vel ubi donata vobis fuerint, ad vestra Religionis observantiam apta, & commoda, secundum quod Priori, & Fratribus videbitur expe-

GLOSSA II.

CUM Carmeli grex & devota virginis Familia in dies magis augetur: tum ob loci angustiam, tum etiam ut Carmeli vinea versus omnes terrae partes suas mitteret radices, ac palmites extenderet, alias adire regiones, & nova experiri loca, Fratres ad id usque temporis in Provincia Syria commorantes decreverunt. Quare ab Innocentio IV. dispensationem petierunt, ut sibi liceret ubique terrarum monasteria erigere: nam ex vi Regulae Alberti tantum in eremis hoc eis videbatur permissum. Unde totum hoc Cap. 2. additum est ab Innocentio IV. in quo duo potissimum statuit. Primum, habitationem nostram in solitudine, vel eremo, vel in alijs locis ad nostrae professionis observantiam aptis esse debere. Secundum, quod praedicta loca arbitrio Prioris, & aliorum Fratrum ad nostrum propositum, sive institutum judicentur idonea.

Tria ex hoc Reg. textu necessario observanda deducuntur, & declarantur. Consulend. circa hunc Reg. textum Jo. à JESU MARIA part. 2. disciplin. monast. c. 8. & 9. nost. supra citat. Antonii: Francisc. à S. Elia à pag. 135 usque ad p. 161. & Emma. nuel discurs. 77. & 5. subseqq. in

Ex hoc igitur Cap. tria licet manifestè deducere. Primum, non solum in eremis, sed alijs quoque locis nostras domos constitui posse. Secundum: non quaelibet loca ad nostrarum domorum constructionem admitti posse, sed ea tantum, quae ad Regulae observantiam visa fuerint convenire. Tertium, nullum locum recipi posse, nec debere, nisi ex arbitrio Prioris Generalis, & aliorum Fratrum (nempe Definitorum.)

Circa primum horum, illud se offert animadvertione dignum, quod hic praerereundum non est, quantum (scilicet) nostrae Regulae & professionis solitudo & eremus conveniant. Id enim est proprium, & potissimum, quod Regula intendit, dum ait, *Loca autem habere poteritis in eremis*. Imò, quod alibi licet erigant, id potius extensio quaedam, sive Regulae indulgentia videtur. Nec mirum est, quod Fratribus, quos Eremitas Regula appellat, eremi habitatio magis, quam urbium quadret.

Circa secundum verò, statim obvia est dubitatio, quae (scilicet) loca possint dici ad nostrae Religionis observantiam apta, & commoda? Cujus solutio ex Regula patet: nempe, ea esse, quae Prior Generalis & alij Fratres apta & convenientia judicaverint. Sed quae sint circumstantiae & conditiones, quae debeant concurrere, ut prior Generalis & ceteri Fratres debite id arbitrentur, & sine periculo Ordinis discernant, id non facile erit unicuique explicare.

Pro cujus declaratione primò certum est, hoc arbitrium sive iudicium peofandum esse ex commoditate loci recipiendi. Quae autem dici possint, & verè sint commoditates loci ad nostrae Regulae observantiam? Haec sine dubio regulandae,

& desumendae sunt ex fine, & speciali nostri Ordinis scopo sive instituto. Ex fine enim, & non aliunde, mediorum proportio major vel minor mensuratur. Quare, cum finis specialis, & primarius nostrae Religionis sit (ut ex dictis in Regulae praefationibus constat) assidua divinae legis meditatio, sive frequens, & sine intermissione ad DEUM oratio (hic enim ante omnes alios scopus est, in quem omnia nostrae militiae vela diriguntur) secundarius verò & veluti minus intentus sit verbi divini praedicatio, & saluis proximorum cura (ut superiori loco dicebamus) sit, ea loca à Prelatis, ut aptiora praeter alijs eligenda esse, quae ad hos consequendos fines, servata uniuscujusque dignitate & principalitate, magis proportione judicaverint. Ea nimirum, quae ad contemplationis quietem & aliqualem proximorum curam utiliora repererint. Ita tamen, ut licet potissimum illud attendatur, hoc tamen nequaquam praetermittatur.

Similia loca ad suorum monasteriorum constructionem D. Basilium elegisse, ex Nazianzeno in ejus vita accepimus. Cum enim (inquit Nazianzen.) animadvertisset eos, qui in communi vita (id est, monachos, qui degunt inter saeculares) monasticam licet abstinentiam servant, alijs quidem utilis, sibi verò nequaquam existere, cum in multis eos necesse sit versari malis, quae vitae perfecta, ac plane quieti contraria videntur: eos verò qui in solitudine procul ab his agunt, firmiores quidem propositis, magisque DEO conjunctos, quam supradictos vidit, tamen sibi tantum utiles, utrumque vitae genus conjungere conatus est. Quamobrem Monachorum canonibus haud procul ab his, qui in hominum societate vivunt, edificari iussit, nec omnino separavit, ut & propinquitate, cum opus charitatis exprosceret, adesse possent; distantes alioqui proprijs terminis, ne quiete eorum, aut pax interrumpi per multitudinem posset: ut & sic nec ipsi Monachi actionis merito, quod ex impendenda alijs pietate esset, privarentur; neque rursus eorum actio per summissus inuisili efficiatur. Haec Gregorius, ubi supra.

Ex quibus colligere licet, duo potissimum in domorum nostrarum erectione esse consideranda. Primum, ut earum situs contemplationi aptus, & congruus sit; & ita à saecularium conversatione & cohabitatione aliquantulum distet. Nam, ut optime Bern. Epist. 78. ad Sugerium Abbatem rescriptur, *fuge silentium, & ab omni strepitu saecularium perpetua quis cogit caelestia meditari*. Nam multum quidem (ut aiebat Gregor.) deorsum ducimur, dum loquutione continua saecularibus admiscemur. Confirmat hoc Casianus Collatione 19. ubi per totam solitariae vitae finem esse contemplationem, & illam ad hanc medium esse optissimum demonstrat. Nam cum medium optimum ad contemplationem